

JOACHIM BARCKHAUSEN—IVANUK:

DŽINGIS KHAN

Povest o mogočnem "Gospodaru sveta" in o njegovih vojnah v trinajstem stoletju v Aziji

O dogodkih strašne svetovne vojne v Aziji, ko so se pojavili v 13. stoletju Mongoli s svojim vojskovodijo in cesarjem, ki se je imenoval "Gospodar sveta", Džingis khan, kar pomeni "Najmočnejši izmed khanov, khan nad khanom", ima zgodovina zelo malo zapisov. Prav tako tudi o dogodkih, ko je sto let pozneje veľiki emir Timur-Tamerlan spet novo ustanovil mongolsko državo. Samo nekaj epizod o vdoru Mongolov v Evropo, o viharju jazdecev, ki se je razbesnel nekje v daljnih stepah Vzhoda, drvel preko Rusije in Poljske, zdobil v besnem zaletu obupni napor nemške konjice, prodri s svojimi oddelki celo do Dunaja, razsajal po Sloveniji in segel celo do Dalmacije — nato pa nenadoma, kakor apokaliptični jezdec, pljusknil nazaj v Azijo, je zapisanih v zgodovini Evrope. Evropa je samo podzavestno čutila nevarnost, ki ji je pretila. Ime Džingis khana, na čigar miglaj so se rušile cele države, puštole rajske pokrajine in umiralo na milijone ljudi, čigar povelje je poslušal ves tedanji svet velike Azije in treptel pred njim, je slišala Evropa le kakor nekakšen daljni šepet in šum.

*

Bilo je nekako pred sedemsto petdesetimi leti. Tam v puščavi Gobi je čepel pred šotorom poglavljari nekega mongolskega plemena majhen deček. Ime mu je bilo Temudžin. Bil je majhne rasti, njegovo telo je bilo čudovito belo, kar ga je nekako dvigalo iznad rumenokožnih sotovarišev. Lase je imel nenavadno rjavodoreče, oči pa zelenorjavne. Drugače je bil pač kakor vsi dečki mongolskega plemena. Imel je še neko neverjetno svojstvo, ki pa v tej neizmerni puščavi ni moglo priti do vidne veljave. Oče njegov je namreč bil poglavar pastirskega plemena, ki je tu šotorilo.

In mnogoj je takih neznačnih pastirskega plemena v brezmejni puščavi Gobi. Kdo bi jih prešteli! Mongolija je velika. Velika ali siromašna. Kakor nekakšen pekel je puščava Gobi. In ta siromašnost, ta pekel dela svoje prebivalce trde, žilave, surove in neusmiljene. Vreme je strašno. Pozimi je mrzlo do 30 stopinj Celzija pod ničelo. Mongolski otrok že od svojega prvega dne doživlja vse kar daje puščava Gobi svojim prebivalcem. Strašno sušo, mogočne nevihte, peščene orkane. Doživlja kako se dnevi v puščavskem viharju spreminjajo v noči, spoznava žejo v vseh njenih strahotah, preživlja strašno zimo, ko divjajo divji snežni zameti takoreč nepretjano in režejo ljudem obraze in roke kakor z britvijo. Ti nepopisni snežni viharji spravijo najbolj potrežljive pastirje-nomade in njihove konje v besnost.

In tako podnebje vzgaja svoje prebivalce v ravnotakso divje in strašne ljudi.

Fantka Temudžina čaka običajna usoda. Usoda njegovih očetov, dedov in pradedov. Prastari mongolski pregovor pravi: "V šotoru rojen, na konju ubit."

Kakšni so ti šotori? Navaden, šesterokoten štor iz volnenega platna je podprt z lesnimi palicami. Tako se ga lahko kar v trenutku podere in pospravi, če treba na pot. To, kar je v šotoru, je siromaštvo: Dvoje, troje klopi, pokritih s kožo, nekaj zaborov za žensko obleko, nekaj kuhinjske posode in nekoliko hišnih bogov.

Najdragocenije kar imajo, je živila. Že majhen fante po pesmi, opevajočih življene nomadov-pastirjev, pasočih živilino. Temudžin in njegovim sovratnikom je zaupana črda konja. To se pravi, naloga, ki presegata vse njihove moči. Ti otroci so moralni skrbeti, da poiščajo nove pašnike. Morali so skrbeti, da zopet polove pobegle konje. Morali so skrbeti, da opazijo, če se kje tam na obzorju kaj ne pojavlja, kar bi bilo nevarno. Tako morajo sporočiti. Kajti vedno se lahko pojavi kak sovražnik, da pobere konje.

Temudžin in vsak njegov sovratnik je takoreč že kot dojenček doma na konjskem hrbitu, v sedlu. Zato so tudi Temudžinove rujavozeleni oči ostre, njegova ušesa slišijo vsak dih in vsi njegovi čuti so silno zaostreni.

Zdaj je sedel pri šotoru svojega očeta s svojimi tovariši in z napetimi očmi opazoval živali, ki so se mirno pasle. Ali ni se zavedal,

da bi gledal živali. Vse druge slike so živele pred njegovimi očmi. Orožje, ki visi na stenah očetovega šotorja, sablje, kratke turške, skrivljene, tul iz slonove kosti, okrogli ščiti iz strojene kože in z ločilom pološčeni, kot žeževo trdi, dolga kopja in puščice, so bile slike, ki so mu bile pred očmi.

Ze od rojstva živi kakor vsi njegovi sovratniki trenočno in trdo življenje odraslega bojevnika-pastirja. Tu in tam je opazil odrasli, da je v tem fantu čudovita telesna moč in ne navadno oster, bister duh. Med svojimi sovratniki je bil že vodja rokoborov. Njegov brat Kasar pa vodja lokostrelcev.

Otroci so blebeči kakor odrasli. Kože na nagem telesu, po ukazu letnega časa. Z diako odznotraj, ali z diako od zunaj. Če ima kdo tako nečloveško srečo, da ima dva kožuha, blebe pozimi kar oba.

Vsek ud plemena in vsako pleme živi v Mongoliji v sedlu. Nikdo ne hodi peš. Konji so neznačni, majhni in na pogled mršavi. Kdor jih ne pozna, bi mislil, da niso za nobeno rabo. Ali to so dragoceni konji, žilavi, urni in premorejo vse napore.

Če bi tem pastirjem reklo kdo, da so usmiljenja vredni ljudje, ker žive tako bedno in naporno, bi ga gledali začudeno. Bedni? Tako živi oče, je živel ded in pradel, tako žive vsi. Kako pa se naj še lahko drugače živi? Kaj je zahtevali pod tem nepreglednim nebo, v neprestanih borbah z neštetimi sovražniki?

Temudžin je bil v starosti 13 let že mož. Vsi fantje njegove starosti so bili že možje. Ali drugi njegovi sovratniki tegu ne znajo pokazati, on, Temudžin, pa zna. Njegov oče je poglavar plemena. Umril je. Najbrže zastrupljen pri obisku sosednjega plemena.

Pravomočni naslednik poglavjarja je triajstjetni Temudžin. Ali to ni po volji moškim v plemenu. Fantič jih ne bo komandiral. In nekega dne je mati Temudžinova opazila, da je večina šotorov podrtih. In mati, nekodivja, lepa deklica, ki jo je ugrabil njen mož, oče Temudžinov, ve, kaj ji je storiti.

Mrmrajoči, jezni, prekinljajoči so odjezdili moški z vsem svojim imetjem nekam v puščavo. Pod poveljstvom fantov niso marabili. Sklenili so, da se priključijo kakšnemu drugemu plemenu. S seboj so vzelj svoje črede in tudi nekaj od čred Temudžinovih.

Bili so že nekaj ur na potovanju, kar jih dohitli neki osamljeni jezdec.

Bila je Temudžinova mati.

Tu, v širni, svobodni stepi, pod nebom in v pesku, je planila kakor vrag med beguncem. Junaska ženska je sedela na konju umrlega poglavjarja kakor boginja. V rokah ji je vihrala zastavica z devetimi konjskimi repovi. Govorila je vroče in prepričevalno. Pretila je, jokala in govorila, govorila. Spominjala jih je mrtvega poglavjarja, omenjala njegove junaska podvige. Obsipavala jih je s kletvami step...

Temudžin pa je med tem bil v svojem šotoru. Sedej je in strmel tja v obzorje, tja, kjer je izginila njegova mati. Ve, kaj se je zgodilo. Ostalo je v taborišču le nekaj šotorov, drugače pa je vse taborišče kakor mrtvo, za puščeno in razrušeno.

Stisnjene ustnic in z blestečimi se očmi je Temudžin vstal. Stoplil je v šotor svojega očeta, ki je zdaj njegov šotor. Videl je, da se vračajo begunci. Mati mu jih je pripeljala.

Ponosen je bil Temudžin. Ostal je glavar plemen.

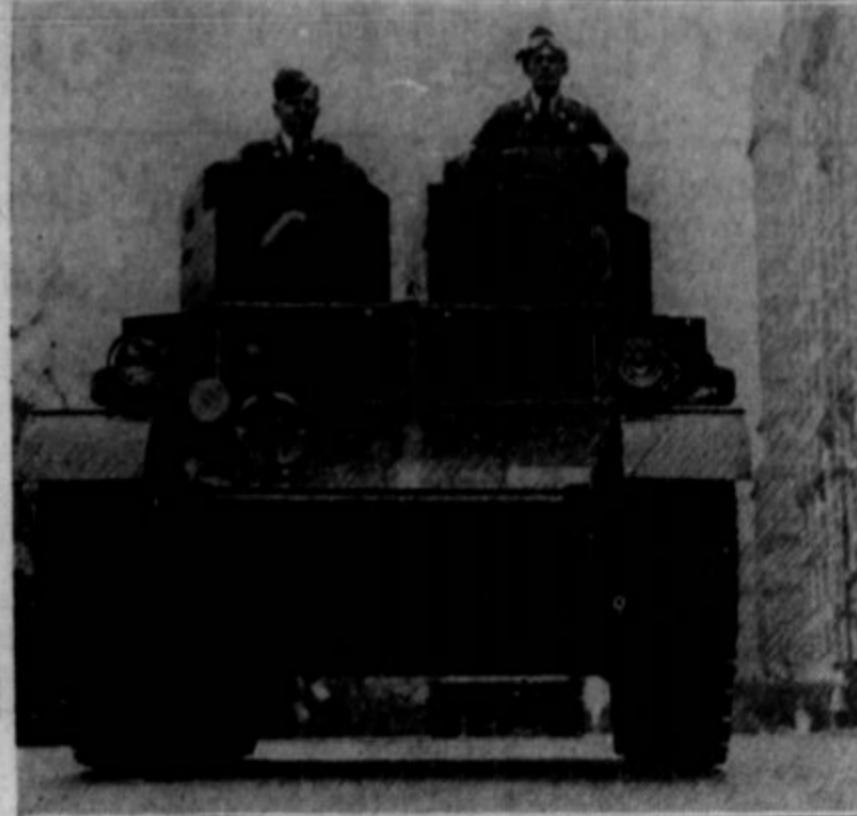
*

Zadnje čase se je mladi poglavjar spremnil. Videl so to in čutili vsi. Njegova bela koža je postala še bolj svetla, rdeči lasje, ki jih je nosil v dveh kitah, so postali še bolj rdeči. Njegove oči pa so doble izraz, ki je bil celo možen všeč. Govorili so, da je v tem njihovem mladom poglavjarju nekaj posebnega, da je v njem mnogo naravnih žlahtnosti in plemenitosti.

Vendar vsega hudega navajeni ljudje še niso bili zadovoljni. Tu, v tem kraju, v tej puščavi, v teh neusmiljenih življenskih pogojih ni dovolj, da se nekdo pokaže s svojim umom in razumom, kako zna pogledati in stopiti in držati svoje telo, ampak mora pred vsem pokazati, kako gleda smrti v obraz.

(Dalje prihodnjič.)

BODERNA VOJNA POSAST

Ob priliki letošnje vojaške parade v New Yorku je držal po Peti avniji tudi težki armadni oklopni tank, ki ga vidite na sliki. Parada se je vrnila ob priliki 21. obnovenja vstopa Združenih držav v svetovno vojno in udeležilo se je je okrog 25 tisoč mož, vojakov in članov veteranskih organizacij.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Zbral Charles Pogorelec

Willard, Wis. Iz te farmarske naselbine se je zadnje čase parkrat oglasil naš stari znanec Mike Krultz. Poslal je novice za Majske Glase, zraven pa priložil še 7 naročnin na Proletarca. Mikeja kaj pogostoma vidimo v naših kolonah.

Newburgh, O. To je okraj v Clevelandu, kateremu pravijo tudi na "Jutrovem". Zakaj je dobilo to ime, nam ni znano. Znano pa nam je, da se tam nahaja Jože Lever, katerega imen tudi pogostoma vidimo v tej koloni. Pred par dnevi je poslal dve naročnini in 50c listu v podporo, ki jih je zbral med somišljeniki.

Cleveland, O. Zadnji teden je bila izkazana rubrika "Agitatorji na delu". Iz nje bi bilo lahko razvideti, da sta bila upravnik in naša nova zastopnica Jennie Dagarin v tekmi. Pa ni bilo nič hudega, le bolj pridna sta bila kot običajno, pa bi rada videla kaj podobnega med našimi zastopniki tudi po drugih naselbinah. Včasih smo takole tekmovali z "večnim potnikom", glih tako samo za špas. Sada ga nema više, pravil, da je preobložen z delom, ker mora služiti "cesarju" in še komu drugemu. Morda se sčasoma spet vrne v aktivne vrste Proletarčevih agitatorjev. Da se ta odstavek preveč ne zavleče, moramo povedati, da je Jennie poslala zadnji teden 20 naročnin. Da pa ne bo sama načena iz "metropole", se je zglašil tudi John Božič, ki je poslal 8 naročnin. John je bil pred leti zelo agilen in uspešen agitator. Dobrega pomembnika pri tem delu je imel tudi v Lowrencu Selaku, ki se zdaj nahaja v Star Cityju, W. Va., ter je še zmerom aktiven agitator Proletarca in član JSZ.

Temudžin pa je med tem bil v svojem šotoru. Sedej je in strmel tja v obzorje, tja, kjer je izginila njegova mati. Ve, kaj se je zgodilo. Ostalo je v taborišču le nekaj šotorov, drugače pa je vse taborišče kakor mrtvo, za puščeno in razrušeno.

Stisnjene ustnic in z blestečimi se očmi je Temudžin vstal. Stoplil je v šotor svojega očeta, ki je zdaj njegov šotor. Videl je, da se vračajo begunci. Mati mu jih je pripeljala. Ponosen je bil Temudžin. Ostal je glavar plemen.

Zadnje čase se je mladi poglavjar spremnil. Videl so to in čutili vsi. Njegova bela koža je postala še bolj svetla, rdeči lasje, ki jih je nosil v dveh kitah, so postali še bolj rdeči. Njegove oči pa so doble izraz, ki je bil celo možen všeč. Govorili so, da je v tem njihovem mladom poglavjarju nekaj posebnega, da je v njem mnogo naravnih žlahtnosti in plemenitosti.

Vendar vsega hudega navajeni ljudje še niso bili zadovoljni. Tu, v tem kraju, v tej puščavi, v teh neusmiljenih življenskih pogojih ni dovolj, da se nekdo pokaže s svojim umom in razumom, kako zna pogledati in stopiti in držati svoje telo, ampak mora pred vsem pokazati, kako gleda smrti v obraz.

Milwaukee, Wis. Leonard Alpner je zadnji teden poslal obračun za prodane Majske Glase, zraven pa priložil tudi dve naročnini ter \$17.97 listu v podporo kot del prebitka prvomajske proslave kluba št. 37 JSZ. Iskrena hvala sodrugom kluba št. 37.

Chicago, Ill. Eddy Leben, ki je aktiven pevec naše "Save", je študiral, kaj naj pošlje očetu za takozvani "fathers day", pa se je spomnil da je bil oče nujni naročnik Proletarca, katerega pa je moral slediti razmeri. Pošlal je spet naročil list, ker ve, da mu bo s tem najbolj ustregel. Naročil ga mu je za celo leto. Pomemben in posnemanja vreden dar za take prilike.

Naročnik so v Chicagu dobil. Chaš. Pogorelec 11 in Fr. Alesh 2.

Piknik v korist Proletarca, ki ga je pred par tedni priredil klub št. 1 JSZ, je bil uspešen v vseh ozirih, udeležila je bila večja kot kdaj prej na podobnih piknikih, zato gre hvala vsem, ki so delali, prej in na pikniku, kakor tudi onim trgovcem in obrtnikom, ki so prispevali razne dobitke za tombolo itd. Njih imena so bila pričebena v listu zadnji teden.

BODERNA VOJNA POSAST

Kadar naročate knjige, poslužite se Proletarcev knjižarni.

POZDRAV BRATSKI ČEHOSLOVAŠKI SOCIALNI DEMOKRACIJI

Ob priliki 60-letnice češke socialne demokracije je mariborska "Delavska Politika" z dne 4. junija priobčila sledenči pozdravni članek:

Binkoštne praznike slavi čehoslovaška socialna demokracija 60-letnico ustanovitve svoje eminentno važne politične stranke. Važne za Čehoslovaško in za svetovno proletarijat, katere aktivnost in realnost lahko služi vsemu proletarijatu in kulturnemu napredku sveta.

Čehoslovaška je otok kulture in demokracije v srednji Evropi. Eminentna je zasluga bratske čehoslovaške socialne demokracije, da je ohranila Čehoslovaška republiko svobo

do in demokracijo in da je v stanju z uspehom se upirati nevarnemu razkroju tudi ob najbolj trdi preizkušnji. Sad je to šestdesetletnega kulturnega in političnega dela, realnega dela, konstruktivnosti in prevzemalne velike odgovornosti, ki jo stranka prevzema za svoje delo nad narodom in v vladu.

Z aktivnim delovanjem je stranka priborila delavstvu mnogo mnogo socialnih pravic in pravil. Prošli teden smo imeli obisk iz Aliquippe, Pa. Obiskal nas je sodrug Andrew Antonič s soprogo ter hčerjo in zetom M. Zakrajškom. Ob tej priliki se je Andrej spomnil tudi tiskovnega fonda, v katerega je uvedel \$1.00. Hvala!

Forest City, Pa. Anthony Drasler je poslal 2 naročnini.

Sheboygan, Wis. Frank Stih je še vedno na delu za Proletarca. Zadnji teden je poslal 3 naročnine in pisal po novi imenici naročnikov, kar smo mu sevede drage volje ustregli. Pravi, da hoče videti vse one, ki imajo potečeno naročnino.

Lorain, O. Mary Keržič je obnovila naročnino za celo leto in zraven prispeval \$1.00 tiskovnemu fondu. Iskrena hvala!

Gowanda, N. Y. John Matovich je zadnji teden poslal novice za prodane Majske Glase ter 7 naročnin na Proletarca. Pravi, da imajo trd boj s tamnoščno strojarno, ki hoče na vsak način ubiti unijo, v kateri so organizirani njeni delavci. Pri tem ji pomagajo tudi nekateri delavci, ki se ne morejo vzdržati, da ne bi lizali petobov s tem, da hočejo zdaj ustvariti razniranja in ideologije. Tudi pri tem nečednem poslu ima kompanija na svoji strani odvetnike, trgovske zbornice in Ameriško legijo, ki je baje odpovedala uniju zborovalne prostore.

Večina delavcev se bo zadržala, ker je obenem način delovanja naša jubilej, zavestjo, da ga slavimo z Vami tudi mi, ter da se hočemo z Vami bojevati za demokracijo in svobodo kulturnega človeka.

Družnost!

KONCENTRACIJA DEMOKRACIJE

V Jugoslaviji je danes demokratičen živelj najbolj napreden in najbolj nacionalen. V pravi demokraciji edino lahko pridejo do veljave razna naziranja in ideologije. Tudi one, ki s saniranjem razmer ali napredkom bistveno nimajo nič oprav

• KRITIKUJOČA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE •

KOMENTARJI

Urednik "Napredka" verja, da nova srajca spremeni človeka in da je tako tudi moskvska "nova linija" spreobrnila vse komuniste, da so tako rekoč čez noč postalni nekaj, kar še nikdar niso bili: razsodni in iskreni in demokratični delavski politiki... To vero izvenerje njegov uredniški članek z dne 22. t. m. Ta članek pa drugače ni napačen in piste je v njem med drugim tudi poštano priznal, da je američko socialistično gibanje rodilo marsikaj dobrega na polju ekonomsko-socialnih reform, ki bi jih inače najbrže ne bilo, čeprav tega ni doseglo direktno, temveč posredno, s svojim ideološkim vplivanjem na američko politiko. Tudi njegova vera "v zdrav razum in demokratično zavest slovenskega delavca v Ameriki" je dobra, saj ju je naš delavec že nekaterekrat demonstriral, ko je pokazal hrbit "prerokom" v različnih plaščih, ki so ga skušali zavrteti po svoje in v svojo korist... Res je, da ga časih trenutno nekoliko zmešajo, da koleba, kakor bi ne vedel, kaj mu je storiti, toda nazadnje vselej prevladata zdrav razum in demokratična zavest...

Iskrena želja vsakega razumnega socialista je, da bi delavstvo nastopalo složno tako v strokovnem kot političnem gibanju, kajti le z združenimi močmi se lahko osvobi, razcepileno ne more nikam. Toda poštovan socialist tudi želi, da bi delavstvo vodilo pošteno, načelno DELAVSKO politiko. In flirtanje na vse strani, celo z najzagrizenejo reakcijo, ni taká politika. Zato socialisti ne moremo verjeti v "novi liniji", dekretirano iz Moskve. Socialisti ne verjamemo v jesuitko geslo: "Namen posvečujejo sredstva!"

Avtstrijski kardinal Innitzer, ki je napravil ob priliki nacijskega vdora v Avstrijo tako lep poklon Hitlerju, se zdaj že nemara praska za ušesi, ko vidi, da zrnje njegovega pokloni padlo na rodovitna tla... Kajti kardinal gotovo ni dal svojega blagoslova Hitlerju zato, da bi preganjal avstrijsko katoliško duhovščino, a Hitler počne zdaj ravno to: minuli teden so nacija arteriali 62 avstrijskih katoliških duhovnikov ter jih, razen dveh, obdolžili "nemoralnih dejanj", po-že znani nacijski taktiki, da se s takimi obdolžitvami najlaže potegne vernike... Človek si ne more kaj, da ne bi bil radoven, s kakšnimi mislimi se zdaj ti duhovniki spominjajo svojega "diplomatičnega" kardinala?...

Druga je pa s čudežno močjo novih srajc ali "linij"... Urednik "Napredka" ima vso pravico verjeti v take stvari in pisati o njih, če se mu zdi, kakor imamo mi drugi enako pravico, da se ne strinjam z njim. Človeku, ki pozna zgodovino američkega povojnega delavskega gibanja, se je pač težko strinjati s tem, zlasti, če ni

Poročilo o ambulanci

Cleveland, O. — Po dolgem času od kar se je začelo pri clevelandski federaciji SNPJ z akcijo za nabavo ambulance slovenskim prostovoljem v Cankarjevi četji, je končno uspel.

Ostreljanju

Krayn, Pa. — Obljuba dela dolg, in kdor je naredil dolg, ga mora plačati. Tako je tudi s spodaj podpisanim. Ko dobi va roke list Proletarec, št. 1604, sva uzrla dopis Andreja Vidricha, ga prečitala in obljubila pisec odgovor. Kot dobra športnika sva se udeležila strelnih tekme na praznik dne 30. maja. Streljala sva dobro, to najbolje veva sama, ker sva imela najprvo črno-rdeče, potem pa rumeno rame celih štirinajst dni, in desnica je najbolj bolela, da sva teden dni morala jesti z levo roko. Pa nam pride Vidrich in oznani svetu, da nisva nič zadela. No, Hribar je vendar enega iz 25 zdrobil, Bavdek seveda nobenega. Tako vam piše Vidrich.

Naj bo s tem dopisom Vidrich povabilen, da pride na tekmo s svojim starim kanonom, najsibo v Krayn ali Bon Air, pa bomo videli, kakšen sodelat je bil.

Dva sva športnika od fare, je dokaz, ker je Hribar priznan eden najbolj uspešnih ribolovcev. Pred tednom dni je vlovil tako veliko postro, da ko bi bila le težja, bi tehtala osem funov in pol. Bavdek pa je izvrsten metalec in odbijalec krogla (base ball).

Krayn in Dunlo okolica še od svojega obstanka ni imela take brezposelnosti kakor sedaj. Toda kljub temu bi midva priporočala in sicer: Sodrug A. Vidrich nas pride večkrat obiskat in seveda nikdar ne pozabi agitirati za Proletarca. Ker pa je delo zanič, ni denarja, ima malo uspeha. Bilo pa bi dobro, da bi si dva ali trije rojaki skupno naročili list, in ko eden prečita, ga da drugemu, ko se časi izboljšajo, pa naroči vsak svoj izvod.

Louis Bavdek in Anton Hribar.

Ne kupujte ničesar, kar je bilo izdelanega na Japonskem!

daljnega medikalnega materiala. Za sliko pri Bukovnik Studio se je plačalo \$2, ki je pri ceni popustil en dollar. Slika je v velikosti 8x10. Na rokoh ostaja sedaj še \$19.04, iste se bo odpodlalo na prej omenjeno organizacijo, oziroma se bo porabilo še par doljarjev za kličišča, tako da se slike ponatisne v časopisih.

Ambulanca nosi napis: "Darilo ameriških progresivnih delavcev. Zbrano po clevelandski fed. SNPJ. Cankarjevi četji v boju za svobodo v Španiji." V španščini: "Dado por los Obreros progresivos Slovacos de los Estados Unidos. Por medio de Cleveland Fed. SNPJ a la Batallion Cankar, pelean por la libertad en Espana."

Tem je podano, koliko je bilo prispevanega in porabljenega za ambulanco. K temu je tiskarna lista Enakopravnost pripomogla, da je darovala tiskovine, katere se je rabilo za pošiljanje na društva.

O prispevkih in druga poročila so poročali listi Enakopravnost, Prosveta, Proletarec in Naprek. Zatorej bodi najlepša hvala vsem, ki ste pripomogli na ali drugi način, da se je daroval bojevnikom za demokracijo v Španiji.

A. Prezelj, tajnik odbora.

Piknik lovskega kluba

Johnstown, Pa. — Sezona piknikov je v polnem teku. Vsak list, ki ga primemo v roke, vabi na piknike in izlete. Tako se je tudi naš klub odločil, prirediti piknik in sicer na praznik neodvisnosti, dne 4. julija popoldne. Vršil se bo na prijaznem hribčku na Bon Airu. Vabimo občinstvo iz okolice Johnstowna in tudi sportsmane iz Krayna, še posebej pa Andrew Vidricha, ki je v Proletarju pred nedavnim tako poohvalil krajinske sportnike. Mi bi radi videli, koliko slovnatih "ptičev" bo on zadel.

Oddane bodo tri nagrade za najboljše strele. Torej, ne pozabite priti na piknik lovskega kluba. — Louis Skedel, tajnik.

Novi milijon delavcev v Mednarodni strokovni zvezi

Na seji izvršnega odbora Mednarodne strokovne zveze, ki se je vršila od 17. do 21. maja letos v Oslu, je bilo zastopanih 26 evropskih in prekomorskih vrhovnih central, skoraj 20 milijoni članov, ki predstavljajo velikansko organizatorično moč, kakršno so lahko zaznamovalo le nekaj let po končani svetovni vojni. Sredi l. 1937. je bilo organiziranih v svobodnih strokovnih organizacijah 19,425,568 članov, torej še ni presegalo članstva iz l. 1919. do 1921. Ako pa primerjamo povojno leta s sedanjimi razmerami, je razumljivo, da je sedaj izkazana številčna moč organizacij, priključenih MSZ mnogo večjega pomena, kakor pa takrat, ko so številne organizacije 22 do 23 milijonov članov je v prav za prav vse drlo v organizacije. To dejstvo je s tem presenetljive, ako pomislimo, da je MSZ izgubila v letih težkega boja, odkar si je fašizem podredil države, kakor so: Nemčija, Avstrija in Italija. Strokovne organizacije so imele 1921 samo v teh deželah več kot 10 in pol milijona članov. Ko je bila svoboda organizacije v teh deželah odpravljena v strokovne organizacije razbite, je MSZ izgubila skupno nad pet in pol milijona članov!

Danes niso le te težke izgube izravnane, nasprotno, strokovni pokret v posameznih de-

želah se je začel razvijati in se povzpel izredno visoko tam, kjer se dolga leta sploh ni mogel uveljaviti. Današnje naravljane števila organiziranega delavstva je predvsem posledica pametnega ukrepa MSZ in njene uspešne politike, ki si je postavila za princip: združitev vseh internacionalnih strokovnih pokrovov. Sadovi dolgoletnega truda dozorevajo in je pričakovati, da se bo do v doglednem času priključile MSZ vrhovne centralne, ki ji še niso priključene, predvsem prekomorske.

V poročilu tajništva MSZ je med drugim povedano tudi tole: Od še ne priključenih vrhovnih central raznih držav k MSZ so se po londonskem kongresu 1936, kjer sta se priključili Norveška in Meksiko, priključile na seji MSZ v Varšavi tudi američanske strokovne organizacije, ki stejejo nad 3 milijone članov. Dočim je štela MSZ koncem l. 1936 okoli 13 milijonov, ima MSZ koncem l. 1937. okoli 19 in pol milijona članov. Ta izredno polmembren porast članstva MSZ je posledica splošnega porasta strokovnih organizacij v vseh državah.

Ta številčna primerjava po-ve, da je štela l. 1929. MSZ vsega skupaj okoli 13,730,326 članov, od katerih jih je odpadlo 6.1 milijona samo na Nemčijo in Avstrijo. Ob koncu leta

Prispevki za špan-ske borce

XXII. IZKAZ

Chicago, Ill. Delni prebitek koncerta "Save" \$50. "Nada" 102 SNPJ \$5, skupaj \$5.00.

Triadelphia, W. Va. Dr. 127 SSPZ \$1; po 25c: Valentijn Guzel in James Prevarek; po 25c: Frank Kosen, Tony Bogolin, Tony Novak, Louis Groza in Matt Majdič, skupaj \$3.25, (Poštal James Prevarek.)

Houston, Pa. Dr. 13 JSKJ \$3; po 50c: Vineene Resnik, John Resnik in Louis Keeler; po 25c: Joseph Deblak, George Kuhar, Frank Grimes in Frank Oberan, skupaj \$5.50. (Poštal John Resnik.)

Cleveland, O. Dr. 147 SNPJ \$2; John Filipich \$1; Emil Kobal \$6c, skupaj \$3.50. (Poštal Leo Poljak.) Skupaj v tem izkazu \$67.25, prejšnji izkaz \$2,135.52, skupaj \$2,262.77.

Če hoče kdo sam biti hlapec, mu ni zameriti, druge tlačiti v hlapčevstvo je pa podlost, ka-tere ni nikomur treba prena-šati.

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

V slednjem seznamu so priredbe klubov JSZ, konferenčnih organizacij in socialističnih kulturnih dru-štav:

AUGUST

CLEVELAND, O. — Piknik kluba it. 49 JSZ v nedeljo 7. avgusta na Petričevi farmi na Bišap Road.

SEPTEMBER

PRESTO, PA. — Konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne maticice ter piknik, v nedeljo 11. sept. 1938 v Presto parku.

OCTOBER

CHICAGO. — Koncert "Save" v nedeljo 22. oktobra v dvorani SNPJ.

NOVEMBER

CLEVELAND, O. — Koncert soci. "Zarja" na Zahvalni dan 24. nov. v auditoriju SND.

CHICAGO. — Drama predstava kluba it. 1 v nedeljo 27. novembra v dvorani SNPJ.

DECEMBER

CHICAGO, Ill. — V soboto 31. decembra Silvestro se bava klub it. 1 v dvorani SNPJ.

COLLWOOD, O. — Veselica klubu it. 49 JSZ na božični večer 25. dec. v Slov. del. domu.

1939.

CHICAGO. — Dramska predstava klubu it. 1 JSZ v nedeljo 26. februaria v dvorani SNPJ.

CHICAGO. — Koncert "Save" v nedeljo 23. aprila v dvorani SNPJ.

(Tajniški klub v kulturne odse-ko klubov ter tajniški konferenca pro-simo, da nam sporoč vse svoje pri-reditivo na vrnitve in to koleno in da nam pošljemo popravke, ake so po-datki o priredbah napacne zabe-ščenu.)

DR. F. PAULICH ZOBOZDRAVNIK

Ordinira vsak dan razen srede od 9. zjutraj do 9. zvečer.

V nedeljo po dogovoru.

PHONE: CICERO 613

2125 SO. 52ND STREET

CICERO, ILL.

MAX SCHMELING

ksaški spopad — in v Louisu in Schmelingu več kot navadna boksarica, namev eksponenta dveh nasprotnih si ideologij. Tako je prisostvoval spopadu nedvomno mnogo ljudi, ki bi jih drugače ne bilo tam, da niso želeli na lastne oči videti, kako bo Črnc namatlil Hitlerjeve ljubljence. Joe in Maks sta se vedela tepla z naslov prvaka in težke tisočake, vse drugo ju najbrž ni dosti zanimalo, čeprav je njima in promotorjem zelo koristilo pri blagajni...

ZA LICE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

TAJNISTVO J. S. Z.

9151

9151

9151

9151

9151

9151

9151

9151

9151

9151

9151

9151

9151

9151

9151

9151

9151

9151

9151

9151

9151

9151

KRČAN:

NEKAJ SPOMINOV

S pokojnim Cankarjem sem se bil seznanil kot srednješolec. Prvo znanje sva sklenila v nekdanji "Ljudski kuhinji" v Štrelški ulici. To trenutno poznanstvo se je pa znatno pogibilo, ko sem nekekrati prisostvoval sejam znanega tajega literarnega društva "Zadruge", v katero me je bil uvedel pokojni Stefe. Nisem bil sicer literat, kakor še danes nisem, pač pa me je mikala "tajnost" in suha, ostra kritika, s katero so mladi tedenji literarni početniki presojali svoje pesniške prvence.

Ce se prav spominjam, je že takrat padla o Cankarju sodba, da on ni "pesnik"; nameč lirik. Tedanji njegov kritik ga je opozoril, da tiči njegova moč v epiki in v nevezani besedi. Ne vem, ali je imel kritik prav, spominjam pa se, da mi je Cankar rekel o svojem kritiku, ko sva šla skupaj domov, samo eno besedo: "Osel!"

Ker sem bil prisiljen, vzdrževati se kot srednješolec sam, nisem imel preveč časa, zahajati kot gost k sejam "Zadruge". Zato pa sva se s Cankarjem pogosto našla na sprehdih ali pa v licejski knjižnici, kamor je tudi on rad zahajal prebrati stare "Glasnike", "Zvone" itd. Pri takih prilikah sva prav rada vleklka skozi zobe svoje profesorje slovenščine. Cankarjev učitelj je bil Frančišek Levec, o katerem je takrat kako hudo sodil, čeprav mu je bil Levec silno naklonjen.

Na svojo umetnost je Cankar že kot srednješolec mnogo držal. Večkrat mi je pokazal kakšno še nenatisnjeno pesmo, a bogvaruj, da bi ga bil poskusil "zafrkniti!" Enkrat sem storil, potem pa nikdar več! Zameril sem se mu bil za dolge tedne. Do sprave je prišlo še po vnašnji sili — posodil sem mu bil nekoč "zeksam" in vse je bilo pozabljeno in odpuščeno.

Po srečno dovršeni maturi 1. 1896. sem prišel začetkom oktobra istega leta na Dunaj. Krasna je bila dunajska jesen. Ponosne palače na Ringu, lepi nasadi, vrveče in šumeči vesele in življenje velikega mesta, vse to je moralo na mlaadega človeka z dežele silno vplivati. Seveda je prijelo tudi mene in bolidi sem dan za danem od rane jutra do pozne noči po trdem tlaku in — zjal. Razloček med mirno Ljubljano ter skromnimi razmerami pri starji gimnaziji gospodinji in med hrupom in bleskom cesarske prestolice je bil velik. Pri neki takri blidnji po četrtem okraju sečam — Cankarja. Takoj sva šla skupaj.

On je stanoval nekje v četrtem ali petem okraju, ker se je bil vpisal v tehniko. V istem okraju sem našel skromno stanovanje tudi jaz.

Socialisti so vedno prijatejši malih držav

Angleška delavska stranka je poslala na čehoslovaško 21 svojih ljudi. Ti ostanejo na čehoslovaškem 14 dni ter bodo proučili zlasti razmere med kraljovskimi Nemci in v koliko so opravičene pritožbe, ki jih iznašajo načini.

Angleški socialisti se hočejo sami prepričati o dejanskih razmerah ter potem v spodnji zbornici povedati resnico o njih ter voditi najodločnejšo politiko miru, da male države ne bodo krivično ogrožene z vedno novimi presenečenji.

TUJERODCI IN ZLOČINSTVO

V Ameriki ne manjka ljudi, ki razširjajo zmotno mnenje, da je za porast zoličinstva v Združenih državah odgovoren predvsem tujerodni, t. j. priseljeni element. Ti ljudje vam bodo vedeli povedati, da bi bilo pri nas vse v najlepšem redu v pogledu zločinstva, če bi ne bilo tujerodcev. Toda to je zgolj njihovo naziranje, ki slooni na nepoznavanju dejstev. Statistike vemo povedati drugače.

Zvezni kriminalni urad v Washington, D. C. vrši tudi v tem pogledu zelo koristno delo. Njegove statistike, ki jih objavlja vsako leto, so zelo zgorovne. Pa tudi zanesljive. In iz podatkov tega urada je med drugim razvidno tudi dejstvo, da je mnogo več zločincev med domačini, kakor med priseljenimi prebivalci Združenih držav.

V letu 1937. na primer je bilo na 100,000 prebivalcev aretiranih 517.4 domačinov in le 212 tujerodcev. Približno enako je bilo razmerje v letih 1936. in 1935. To pomeni, da je imelo v tem času opravka z zakonom več kot dvakrat toliko domačinov kot tujerodcev.

Slednji so prednajdi pri volumnu, kupovanju ali sprejemanju ukradene lastnine in požigu, povsod drugod so pa bili domačini daleč v ospredju.

Tako je bilo n. pr. v tem razdobju prijetih zaradi ropa štikrat toliko domačinov kot tujerodcev, trikrat več zaradi tatvine, sedemkrat več zaradi avtih tatvin, trikrat toliko zaradi prepopovedane nošnje orožja itd.

Današnja Turčija gre po novih potih

Med današnjo in nekdanjo Turčijo zija neprémostljiv prepad. Na ruševinah otomanskega imperija, kalifata in sultana je vstala moderna republika. Za otomanski režim značilno ravnodušnost je zamjenjala odločnost in volja do življenja. Med tem, ko se je poprej vse javno življenje odigravalo v hanu in haremu, živili moderni Turki, kot Evropeci, v kavarnah, trgovinah itd. Na odločajočih mestih so sami mladi ljudi v starosti 28 do 45 let, ki so se šolali Franciji in Angliji. Državna gospodarska politika stremi za čim večjim izkorisčanjem naravnih dobrin. Kot vzor služijo ruske petletke. Zato so potrebna sredstva, ki jih dobiva iz donosa davkov. Davki so veliki. Tako na pr. znača davek na dodatke 38 odst. in še ga hočejo povečati. Med vojno zaveznička Nemčija, se je nova Turčija preusmerila. — Predvsem se trudi, da zavre prodiranje Nemčije in Italije na njeno gospodarsko področje, zato pa ima tem tešnejše zveze s Francijo in Anglijo. Nemško vojsko, odposlanstvo je bilo že pred petimi leti odpoklicano iz Turčije, sedaj se šolajo turški častniki v francoskih vojnih šolah. Povsod v Turčiji prevladuje kot pomožni jezik francosčina. Brezobzirno izvajanje nemškega izvoznega načrta, ki ga je napravil vtični generalni ravnatelj nemške narodne banke dr. Schacht in ki gre za tem, da uvozi Nemčija čim več surovin ter jih plača z izvozom blaga oziroma proizvodov, kar pride za državo, ki daje survine za biago, 40 odst. dražje in razen tega je kvaliteta za 20 odst. slabša, je primoralo merodajne činitelje, da se osvobode od prevlike edvinošnosti od nemškega trga. V Turčiji se pojavljajo stremljenja za razširjenje skupnih turško-čehoslovaških odnosa. To se je pokazalo zadnji čas pri razpisu natečaja za gradnjo vladinih poslopij v Ankari, kjer je zmagal čehoslovaški arhitekt. Turčija izvaža bombaž in jajca ter tobak. Izvoz jaje ima v rokah mednarodni sindikat, ki pa radi Poljske in Madžarske, oziroma tamšnjih izvoznikov, ne pusti izvažati turških jajc v CSR. — Kontingente tobaka za izvoz določa donavská režija, ki pa je omejila izvoz iz Turčije radi velikih zalog orientalskega tobaka.

(D. P.)

Podzemne municipiske tovarne

Čehoslovaška vlada je sklenila preseliti del municipiske industrije v podzemne prostore v notranjosti dežele, da ne bi v slučaju vojne z Nemčijo trpelja produkcija muncije zaradi zračnih napadov. Skodovke orožne tovarne so namreč tako blizu meje, da bi jih bilo težko ubraniti pred nemškimi bombami. V novih, skritih podzemnih delavnicah že zdaj dela okrog 10,000 Škodovih delavcev. Delavcem v teh delavnicah ne bodo mogle do živoga tudi najtežje letalske bombe.

Španško srebro

Preko francoskega pristanišča Havre je bila poslana iz Barcelone posilka srebra, v vrednosti \$2,160,000, namenjena v New York. Ta denar se bo porabil za plačilo blaga, ki ga je španska vlada kupila v Združenih državah.

V letu 1937. na primer je bilo na 100,000 prebivalcev aretiranih 517.4 domačinov in le 212 tujerodcev. Približno enako je bilo razmerje v letih 1936. in 1935. To pomeni, da je imelo v tem času opravka z zakonom več kot dvakrat toliko domačinov kot tujerodcev.

Slednji so prednajdi pri volumnu, kupovanju ali sprejemanju ukradene lastnine in požigu, povsod drugod so pa bili domačini daleč v ospredju.

Vrenje v Palestini

V Palestini, nad katero ima mandat Anglija, se zmirom v eni arabski teroristi dajejo dovolj posla angleški policijski. Pred kratkim so razdrli električno žično ograjo, ki so jo Angleži postavili na meji med Palestino in Sirijo, da z njo preprečijo prihajanje teroristov iz Sirije; angleške čete so ob tej priliki ubile dvoje Arabcev, zalotenih pri delu.

JUGOSLOVANSKA SOCIALISTIČNA ZVEZA PRIDRUŽENA SOCIALISTIČNI STRANKI

Naslov: JUGOSLAV FEDERATION, S. P.

Chicago, Illinois

Z DELASVKE FRONTE

(Nadaljevanje s 1. strani.)

odbora so zastopniki industrije, A. F. of L. in razni delavški in prosvetni izvedenci. Večina članov odbora je že v Evropi in bodo šli kmalu na delo.

Alabamska justica

New York. — Odbor za obrambo scottsboroških Crnčev sporoča, da je državno vrhovno sodišče v Alabami potrdilo obsodbo, s katero je eden izmed sedmih obožencev obsojen na smrt, dva pa v dolgotrajno zaporno kazen. Vsi so bili pod isto obožbo, namreč, da so posillili neko vlačugo, toda štirje so bili oproščeni. Alabamsko vrhovno sodišče noče videti, kako krivica in tudi smešna je obsodba ostalih treh obožencev, saj so bili obsojeni na podlagi pričevanja iste diskreditirane priče, namreč omenjene vlačuge, ki v slučaju prvih štirih, oproščenih obožencev ni držalo.

TISKOVNI FOND PROLETARCA

VII. IZKAZ

Sheridan, Wyo. Anton Podobnik 75c.

Chicago, Ill. Po \$1: John Sprohar in Fred A. Vider; Rose Sajovec 50c; klub št. 1 JSZ na račun prebitka piknika 12. junija 1938 \$100, skupaj \$102.50.

Salem, O. Nabral med somišljeniki Francis Mihnev \$1.05.

Colliewood, O. Jos. F. Durn 60c.

Newburgh, O. Nabral med somišljeniki Joseph Lever 50c.

Milwaukee, Wis. Klub št. 37 JSZ od prebitka prvomajske proslave \$17.97.

Aliquippa, Pa. Andrew Antončič \$1.00.

Ely, Minn. Jacob Kunstelj 25c.

Bellaire, O. Louis Pavlinich \$1.00.

Skupaj v tem izkazu \$125.62, prejšnji izkaz \$209.19, skupaj \$334.81.

Beseda češkega ministra

Glasilo angleške delavske stranke "Daily Herald" je objavilo razgovor s čehoslovaškim zunanjim ministrom dr. Krofto, ki je koncem razgovora rekel:

"Sporočite svojim prijateljem v angleški delavski stranki, da smo sicer majhen narod, da smo pa pripravljeni, če bi bilo treba, tudi sami braniti svojo svobodo. Ne prosimo vas za vašo pomoč zaradi velikodušnosti, temveč, ker menimo, da sta naša in vaša svoboda neločljivo povezani med seboj. Stanovitna odločnost bo potrebna še dolgo, če hočemo preprečiti vojno in rešiti demokracijo."

MILLER'S CAFE

5205 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Fino pivo, vino in žganje. Vsak petek ribja večera, ob sobotah kokoša. — Fina potrežba.

Dobra godba.

PROLETAREC

WAR PROPAGANDA IN THE MOVIES

The government's newest excursion into the field of using the theatrical motion picture has just come to light. It seems that the government has been "co-operating" with Paramount on the production of *MEN WITH WINGS*, a saga of aviation which dramatizes the development of the airplane from the days of the Wright Brothers until the present time. The story includes, of course, aviation's part in the World war. The original ending had the heroine delivering a strong denunciation of war. However, this will hardly be in the completed "Men With Wings."

A recent dispatch in the New York Times tells how government pressure on Paramount pictures to eliminate all pacifist preaching in *Men With Wings* has brought a rewriting of the final 20 pages of dialogue. Dr. Douglas Churchill, the Times' Hollywood correspondent, in a later article called "Peace vs. Propaganda," remarked that "Paramount swaps principles of planes," and explained how the film company, because it needed government co-operation on other movies, had acceded to protests from Washington and toned down the anti-war hue of *MEN WITH WINGS*.

So long as the motion picture industry accepts the courtesy—not to mention the financial benefits—extended by the government in allowing tax-supported military institutions to be used by private film companies for private gain, Hollywood must stand ready to obey the whims of its benefactor. Some people might feel, however, that the government's refusal to aid in the making of a movie if the screen-play does not reflect an attitude in complete harmony with the administration's policy is a form of censorship—government dictatorship of screenfare.

The American people are overwhelmingly opposed to this country's becoming involved in any foreign war, and a reflection of this majority anti-war sentiment on the screen is a natural crystallization of public opinion. Any effort from any source to suppress this reflection is an attempt to gear public opinion to patterns of thought set down by the screen rather than allowing the motion picture to reflect the trend of current thought.—The Kenosha Labor.

WAGE AND HOUR BILL PASSED BY CONGRESS

Illinois Labor Party Nominates Candidates

The enactment by the Senate and the House of Representatives of the Federal Wage and Hour Bill drafted by the Congressional Conference Committee of fourteen members as a substitute for both the Senate and House bills on this subject marks the first endeavor of the United States Government to establish a universal, nation-wide minimum rate of pay and a universal, nation-wide maximum work week for employees in industries engaged in interstate commerce.

The Act prescribes that all employees within its scope shall be paid a wage of not less than 25 cents an hour for the first year of the Act's operation and not less than 30 cents an hour for the next six years, when the minimum rate shall be 40 cents an hour, with the provision that the minimum may be raised to 40 cents by the action of industrial boards in various industries before the expiration of the six year period.

With regard to the work week the Act fixes a maximum of 44 hours for the first year, 42 for the second year, and 40-hour thereafter.

The Act creates a Wage and Hour Board in the U. S. Department of Labor, with an Administrator as presiding officer. The Administrator, appointed by the President, is required to appoint as soon as practicable industry committees "for each industry engaged in commerce or in the production of goods for commerce." These committees, consisting of an equal number of representatives of the public, the employees and employers in the respective industries, are required to make a survey of industrial conditions and file recommendations with the Administrator as to the highest wages, not to exceed the 40 cent rate fixed as the ultimate goal, which the industry can pay. The Administrator is empowered to take the necessary procedure for the application of the recommended rate. The orders of the Administrator are subject to review in the U. S. Circuit Court of Appeals for the appropriate district.

The wage and hour sections of the Act become effective 120 days after it is signed by the President.

Under penalties it is provided that 120 days after the passage of the measure it shall be unlawful to transport or offer for transportation goods produced in violation of the Wage and Hour provisions, with a fine of not more than \$10,000, or imprisonment for not more than six months, or both fine and imprisonment, for any person or firm found guilty of such violation.

The Act also bans the labor of children under 14 years. Those between 14 and 16 may be employed if they have employment certificates. None under 18 can be employed in hazardous occupations.

There are many exceptions, in whole or in part, from the measure. The major exempted groups are: agricultural workers and processors in the area of production; executive, administrative, professional, or local retailing employees; seamen, air transport workers; fishing industry workers; employees of weekly or semi-weekly newspapers of less than 3,000 circulation, and workers whose hours are regulated by the Motor Carriers Act.

National Conference of Soc. Trade Unionists

A phase of the labor movement has ended; a new one has begun, bringing with it new problems and new emphases.

The extensive and rapid organization campaign during the past few years which brought millions of workers into the unions for the first time has created a number of new problems and has re-emphasized a number of old ones.

What are these problems and what can Socialists do will be the subject of the National Conference of Socialist Trade Unionists at Cleveland, starting at 1:00 p. m., Saturday, July 2nd, and extending through the afternoon on July 4th.

Discussion leaders will be leading Socialist trade unionists from the A. W. A., the S. W. O. C., needle trades, aluminum and miscellaneous groups, and from A. F. of L. and C. I. O. centers.

The critical situation in the labor movement today cannot be over-emphasized. While other forces in the unions pursue policies destructive to the working class, we Socialists can? not stand idly by.

We must work out a program which will save the labor movement from its enemies inside and outside.

Some of the topics which will be up for discussion are:

What can the needle trades unions do to aid unity and democracy in the C. I. O.?

What should the Socialist attitude be to the progressive tendencies in the SWOC and to the CP?

How can we best promote the progressive policies of the UAWA?

What do Socialists do who are in a union administration such as the aluminum workers?

What should the relations between the unions and the unemployed organizations be?

What is happening in the miscellaneous unions?

Our comrades, particularly in Cleveland, where the conference is being held, are urged to attend and participate in the discussions.

WHAT ABOUT HAGUE?

It is inconceivable that the United States government should sit by and do nothing about the reign of Fascist totalitarianism maintained by Mayor Frank Hague in Jersey City.

Surely there is evidence of violation of federal guarantees by Hague and his Jersey henchmen clear enough so that Attorney-General Cummings should act.

And surely Hague has flouted every principle of the Democratic party so brazenly that he no longer has any business in the position of national vice chairman. Surely it is the best interests of the New Deal that National Chairman Farley throw him out of his ranking post.

Hague's activities are not the private concern of Jersey City. Hagueism is contagious. Anti-labor politicians and employers in other sections of the nation are already beginning to whisper to themselves, "If Hague can get away with it, why can't we?"

We believe it is time that Mr. Cummings and Mr. Farley be made aware of the wishes of the entire country on this matter.—Seattle Sunday News.

Strikes in 1937

DON Q. CROWTHER

Bureau of Labor Statistics

More strikes occurred in 1937 than in any other year in the history of the United States. More workers were involved (1,861,000) in these strikes than in any other year except 1919, and more man-days of idleness (28,425,000) resulted because of strikes than in any year for which comparable data are available.

Compared with 1936 there was an increase of 118 percent in the number of strikes, 136 percent in the number of workers involved, and 104 percent in the number of man-days of idleness resulting from strikes.

BENSON WINS IN F.-L. PRIMARY

Sweeping the field in a spectacular victory, Governor Elmer A. Benson won the primary election in Minnesota against all other dozen-odd candidates, the fulminations of the Twin City press, and the mass invasion of the Farmer-Labor primaries by the most reactionary voters of the state.

Yes, a Hard World

Weary Willie: "It's a hard world this."

Homeless Hector: "Hard? Why I went to that house over there and asked for something to keep body and soul together, and I got a safety-pin!"

Hatred is the vice of narrow souls; they feed it with all their littleness, and make it the pretext of base tyrannies.—Balzac.

Or Sumpin'

"How often are we sadly mistaken in judging by appearances."

"Yes, I never judge a man by the clothes he wears, for many a pair of patched trousers covers a warm heart."

Our Doings Here and There

By Joseph Drasler

Branch Meeting Followed by Discussion on War

How About Your Subscription?

If your subscription to Proletarec has expired (our present number is 1607, any number below that is expired) the best thing you can possibly do to help us squeeze, yes, that's just what we have to do, squeeze through the summer months, is to renew your subscription immediately, or just as soon as possible.

We are well aware of the economic conditions throughout the country. We know that it is steadily growing worse, that our people in the mining and factory towns have no other source of income but the WPA and that a great percentage of them have not even a "relief check" to sustain them. But, we must not allow financial debts to pile up so as to burden, hinder, and possibly in time destroy our paper. This we're determined, shall not happen.

It's to easy to disregard the kind of work our agitators do—canvassing from house to house for new subscribers, renewals, and selling our publications—during the hot summer months. Without exerting the tiniest bit of physical or mental effort, we pass into a state of inactivity with the coming of the summer "dog days."

If, in proportion to our financial obligations would likewise heed the "call" and cease annoying us, we'd be rejoiced with reason.

But, no such luck, and despite our terrific drop in income, our bills, as determined as ever, keep coming with their same, never ceasing clamor, "Pay, pay, I must be paid!"

So, this appeal to all our comrades and friends: If your subscription is out, renew it. Visit the rest of our subscribers in your neighborhood and get their renewals. Talk to those prospects you've had in mind for new subscribers. Do whatever you can among your friends at your meetings for the Sustaining Fund of Proletarec will be permanent.

"Socialists in our own country are much better organized on the war issue than our European comrades," comrade Allard stated.

He mentioned the role and influence of Socialists in the trade unions, in the fight for civil rights, particularly in Jersey City at the present time, etc., which immediately drew fire from some of the "old-timers" in our Branch.

In this day and age with just about everyone in the same boat—lot's of time but no money—if necessity, we must learn to enjoy our leisure time; learn to enjoy it without money, for, after all, we can't spend what we haven't got.

Enjoy the "good old summer time," make the best of a bad financial situation but at the same time, don't leave the welfare of your paper entirely up to the "other fellow."

Visitors

Visiting at the Center this week was, Frank Karun, of La Salle, Ill. Frank suffered from a quite serious accident last Fall but we're glad to see him looking well again.

Thrift

Thrift is not a one-way street. It encourages spending as well as saving, but pleads for wisdom and temperance in both.

SO WOULD WE

"That is a skyscraper," announced the guide.

Old Lady—"O, I'd love to see it work."

It seems that the party leadership is possessed with the foolish idea that to admit or atone for past sins is dishonorable policy.

George Reed, secretary of the recently organized Chicago Ex-Coal-Miners Club, also attended our meeting and gave us some information about the club and its purpose.

Absence of occupation is not rest; a mind quite vacant is a mind distressed.—Cowper.

Other Countries Besides Those Who Have Their Bloody Fingers in The Spanish Conflict Are Worried

An Open Letter to William Green

DEAR BROTHER GREEN:

Twice I have called your attention to the fact that newspapers have reported rather vociferous support to Frank Hague from A. F. of L. leaders in Jersey City and Newark. This support has applied specifically to Hague's denial of the constitutional right of freedom of assembly and speech. These are precisely the rights on which you have often insisted. Only recently you have been quoted in the papers in emphatic support of "national rededication" to "American ideals and democratic principles and procedure."

I was therefore rather surprised to receive your telegram which reads: "I am in no way responsible for press reports referred to in your most recent telegram. Stop I am in no way responsible for what happened at your Newark meeting and cannot be expected to repudiate something for which I am not responsible."

That seems to me to be quite analogous to President Roosevelt's unfortunate declaration that Hagueism is "a local police issue." No one holds you responsible personally for what happened in Newark or Jersey City. But you are the president of America's oldest labor organization. Long experience must have taught you that labor has most to lose when the rights of free speech and free assembly are denied. You are aware that no section of the European labor movement ever gave open support to Mussolini or Hitler when their mobs, clothed in black or brown shirts, denied civil liberty.

It has been reserved for certain sections of the A. F. of L. for the first time in history to support a local Hitler, in precisely that line of conduct by which the European dictators came to power. Thus, the Newark EVENING POST report that the Essex County Trades Council not only refused to adopt a resolution urging the Newark City Commission "to secure to minorities the

means of free speech and assembly," but actually went on to thank the Newark Police Department for "its friendly attitude toward labor." This despite the fact that it was only the action of the police department which made possible the disgraceful attack upon a Socialist meeting in Military Park to which a permit had been granted.

What makes this situation the more disquieting to those of us who belong to unions, and who do love liberty, is the fact that the majority of the City Commission of Newark, spokesmen of veterans' organizations, and Protestant and Jewish clergymen almost without exception, have gone on record in expressing their regret for what has happened. It is only certain A. F. of L. labor leaders who are condoning the fascism by which ultimately labor may be destroyed.

I am sure that these so-called leaders do not speak for the rank and file. I know the splendid stand taken by the Leather Goods Workers, the Brewers, the Bakers, the Painters and others—to say nothing of the action of the I. L. G. W. U. in declaring a day of stoppage so that the members could attend the hearing at City Hall on this disgraceful bit of fascism. I know that the heart and head of labor's rank and file are sound, but I covet for your great organization, of which I am a member, a leadership which you have not taken in its behalf. The question at issue, let me remind you, is not what I was going to say. It is my right to say it. Just how much does your abstract devotion to American principles mean unless in the case of this importance involving two great industrial cities you will speak out against the fascism which has raised its ugly head even in your own ranks?

Fraternally yours,

Norman Thomas.

"PINS AND NEEDLES"

Two years ago the International Ladies' Garment Workers' Union bought New York's old Princess Theater. It cost them \$50,000 to remodel it, but after it was completed, it was renamed, Labor Stage. This was to be a type of cultural program for its members. In 1936, they presented the play STEEL which was not very successful.

Sketches and lyrics of all types were being collected and nightly men and women of the garment union left their work to rehearse. After a long and tedious job "Pins and Needles" opened for a week's performance. A few critics praised it for its wit and cleverness. Gradually the news spread out and it soon became a "hit."

One of the many amusing satires in the play "Four Little Angels of Peace Are We," sung by Hitler, Mussolini, Chamberlain and a Japanese general. With halos and concealed weapons they sing of peace and their love for each other, when at any moment they're ready to pounce upon each other.

It is playing at the Grand Opera House in Chicago and will be there until July 2. — Mitzi Oven.

"The General is Unveiled," is a quiet and pleasing skit. A bronze statue steps down from its pedestal and performs a dance of war, while the spectators, in astonishment, follow him as though hypnotized.

"Sunday in the Park" shows a worker's family picnicking under a spreading tree in a public park, while the rich capitalists can drive their cars to the country. This sketch is very good although they do not stress its point.

"Mussolini's Handicap," shows Mussolini giving prizes to four women bearing the most children for Italy in a given time, while in the corner stands the "Public Enemy No. 1" because she has only one child.

Throughout this rollicking musical comedy are many, amusing and enjoyable satires. This comedy is somewhat "leftist" when quite often they bring in a lot of propaganda. Anyone interested in seeing a play performed by labor for labor should see "Pins and Needles."

It is playing at the Grand Opera House in Chicago and will be there until July 2. — Mitzi Oven.

Don't fall for that line about Cardenas confiscating "our" property in Mexico.

How much of cut do you get in the Standard Oil net, buddy?

John Paine.

Some folks know all darned much about why certain things can't be done that they don't even try, while others do them just because they don't know any better.

American Guardian.